

Uchwała nr 10/2026
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
z dnia 19 lutego 2026 roku

dotycząca planu działalności Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej w 2026 roku

Na wniosek Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 grudnia 2025 roku (pismo DWM- UM.913.2025.PP2) Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego stosownie do art. 330 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2024 r. poz. 1571) **pozytywnie opiniuje** plan działalności Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej na rok 2026, **przedstawiając jednocześnie następujące uwagi.**

Rada odnosi się w swojej opinii do *Planu działania NAWA na rok 2026*, odwołując się także do *Planu działania NAWA na rok 2025*. W 2026 roku, podobnie jak rok wcześniej, działalność Agencji będzie wyznaczana przez *Strategię rozwoju Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej na lata 2024–2030*. NAWA zdefiniowała pięć projektów flagowych na 2026 rok (wobec sześciu w roku 2025): *Polskie Powroty NAWA*, *Program im. Władysława Andersa*, *Partnerstwa strategiczne NAWA*, *Lektoraty Języka Polskiego oraz Ulam NAWA*.

W roku 2026 zapadną pierwsze rozstrzygnięcia w programie TOP200 im. Weigla mającym na celu przyciągnięcie do Polski wybitnych uczonych z zagranicy i stworzenie im warunków na zbudowanie własnych zespołów badawczych. Jest to pierwsza edycja programu i po jej zakończeniu warto będzie dokonać jego oceny. Wydaje się, że sama inicjatywa jest bardzo cenna, bo badacze z wiodących uczelni świata mogą stworzyć własne zespoły u nas i doprowadzić do skokowego postępu w niektórych dyscyplinach. Jednak środki przewidziane na ten program (ponad 5 mln PLN na 9 laureatów konkursu w bieżącym roku) są dalece niewystarczające.

Rada pochwala starania NAWA o pozyskanie dla polskich ośrodków badawczych i uczelni wybitnych badaczy z zagranicy na wczesnym etapie kariery. Realizacji tego zadania służy program ULAM, który przeszedł metamorfozę i z programu kierowanego do indywidualnych naukowców, stał się programem instytucjonalnym. Oznacza to, że o środki NAWA będą się ubiegać instytucje nauki, które chcą gościć u siebie naukowców z zagranicy ze stopniem doktora na 6, do 24 miesięcy. Przewidywany wskaźnik sukcesu to 25%, a alokacja finansowa wynosi ponad 14 mln PLN; to środki niemałe, ale potrzeby sektora badań i nauki są jednak większe.

Program POLSKIE POWROTY cieszy się dużą popularnością i daje szansę na powrót do kraju naukowców po dłuższych pobytach zagranicznych oraz aktywną kontynuację badań, wraz z możliwością pozyskania środków na badania z NCN bądź Agencji Badań M. Istotne jest to, że program przewiduje dwie kategorie aplikantów: Junior i Senior Fellow i tym samym zachęca do powrotu badaczy na każdym etapie kariery.

Dobrze się stało, że konkurs Partnerstwa Strategiczne NAWA utrzymał status projektu flagowego NAWA. W swojej opinii z roku ubiegłego Rada podkreślała znaczenie tego programu wobec dynamicznej współpracy międzynarodowej w jaką zaangażowane są polskie uczelnie i inne jednostki naukowe oraz braku środków na realizację tych zadań w subwencji ministerialnej trafiającej do tych jednostek. W tym roku alokacja finansowa na ten program wynosi prawie 31,5 mln PLN%, a przewidywany wskaźnik sukcesu to jedynie 10%. W swojej opinii na temat planu NAWA z poprzedniego roku Rada Główna podkreślała potrzebę lepszego dofinansowania tego programu i faktycznie jego budżet został podwojony (z 15,5 mln PLN

zaplanowanych na rok 2025). To krok godny pochwały, ale jednocześnie trzeba pamiętać, że program tego typu stanowi duże wsparcie dla uczelni, których budżety w ciągu ostatnich lat zasadniczo nie rosły.

Ostatni program flagowy to kontynuacja akcji Anders NAWA, inicjatywy skierowanej do młodzieży ze środowisk polonijnych, która pozwoli jej podjęcie studiów w kraju. Kontynuacja tego programu jest wyrazem troski o te środowiska i w kontekście kwestii demografii oraz imigracji, ułatwia przyciągnięcie do nas młodych osób, z których spora część zapraśnie realizować swoje ambicje zawodowe w Polsce (alokacja finansowa 16,5 mln PLN).

Dwa inne działania NAWA są również nakierowane na przyciągnięcie do Polski kandydatów na studia z zagranicy. Program BANACH adresowany jest do kandydatów z krajów rozwijających się, dla których nasz kraj wydaje się atrakcyjnym miejscem zdobywania wykształcenia i być może dalszej pracy zawodowej. W opinii Rady program tego typu, przy zdecydowanie wyższym finansowaniu, może stanowić poważny element strategii migracyjnej. W obecnej formie, przy alokacji finansowej ponad 7 mln PLN i planowanym współczynniku sukcesu 10-25%, program stanowi jedynie skromną zapowiedź kolejnych działań. Z kolei program Poland My First Choice jest lustrzanym odbiciem programu BANACH; jego zadaniem jest zachęcenie do studiowania w Polsce kandydatów z krajów rozwiniętych, a planowany wskaźnik sukcesu może sięgnąć 80%.

NAWA finansuje też przygotowanie się do przyjęcia studentów zagranicznych przez polskie jednostki, czyli internacjonalizację w domu, a służy temu program Welcome to Poland, w którym zgodnie z przewidywaniami 35% aplikacji zdobędzie dofinansowanie. Mimo znacznych zmian na lepsze, polskie jednostki nadal potrzebują środków na działanie umożliwiające swobodny, wieloaspektowy kontakt między polskojęzyczną kadrą administracyjną a gośćmi spoza kraju. Program ma podnosić jakość obsługi studentów i doktorantów z zagranicy, akcentuje rozwój kompetencji kadry i budowę oraz rozwój miejsc obsługi wymiany międzynarodowej, a także profesjonalną obsługę uczestników wymiany. To jeden z najbardziej praktycznych komponentów planu, bo poprawa wsparcia administracyjnego i informacyjnego realnie wpływa na komfort studiowania oraz integrację społeczności akademickiej.

Kolejne działanie NAWA zasługujące na pozytywną reakcję to program STER, dofinansujący internacjonalizację Szkół Doktorskich. Stanowi on próbę zapewnienia środków na zdobycie przez doktorantów niezbędnego doświadczenia na arenie międzynarodowej; ogólnie wiadomo, jak istotne jest na wczesnym etapie kariery oderwanie się od własnego promotora i wyrobienie sobie innej perspektywy na badany obszar. STER odpowiada na to zapotrzebowanie, przy finansowaniu w wysokości ponad 17 mln PLN i planowanym wskaźniku sukcesu na poziomie 40%.

W ofercie NAWA skierowanej do naukowców naczelne miejsce niezmiennie zajmuje program Bekker, zasilony w roku 2026 kwotą ponad 18 mln PLN, przy przewidywanym wskaźniku sukcesu na poziomie 25%. Od początku swojego funkcjonowania, program ten odpowiada na olbrzymie zapotrzebowanie społeczności badaczy w Polsce: stanowi źródło finansowania indywidualnych stypendiów wyjazdowych do różnych lokalizacji na świecie. Jego olbrzymim atutem jest właśnie indywidualny, a nie instytucjonalny charakter, zapewniający pełną swobodę osobie aplikującej. Obecna forma tego programu różni się znacznie od początkowej, jest bardziej rozwinięta i zróżnicowana oraz przewiduje, między innymi, przydział środków na akomodację w kraju po powrocie z dłuższych wyjazdów.

Plan ujawnia też obszary problematyczne. Przykładowo, zestawienie danych liczbowych wskazuje na spadek liczby obsługiwanych beneficjentów w 2026 roku w porównaniu z 2025. W 2026 roku NAWA planuje obsługę ok. 6209 beneficjentów, w tym 5261 indywidualnych,

co oznacza spadek odpowiednio o ok. 5% i 8% względem roku 2025. Tendencja ta może budzić pytania o skalę oddziaływania Agencji, zwłaszcza w kontekście rosnących oczekiwań wobec umiędzynarodowienia nauki w Polsce.

Całkowity poziom środków przeznaczonych na realizację działań NAWA w 2026 roku wynosi 287,9 mln PLN, wobec 284,7 mln PLN w 2025 roku, co oznacza jedynie symboliczny wzrost o ok. 1%. Jednocześnie planowane dochody Agencji ulegają zmniejszeniu (z ok. 325,7 mln PLN w 2025 r. do 312,4 mln PLN w 2026 r.), co przekłada się również na analogiczne obniżenie planowanych wydatków.

Na tym tle pozytywnie wyróżnia się wzrost alokacji w programach Polskie Powroty oraz Ułam NAWA. W przypadku programu Ułam alokacja wzrasta z 13 mln PLN w 2025 roku do 22 mln PLN w 2026 roku, przy utrzymaniu tej samej planowanej liczby beneficjentów (50). Program Polskie Powroty notuje wzrost alokacji z 16 mln PLN do 19 mln PLN oraz niewielki wzrost liczby beneficjentów (z 9 do 11).

Plan na 2026 rok przewiduje wyraźne zwiększenie zatrudnienia w NAWA do 153 etatów, wobec 122 etatów planowanych w 2025 roku. Znaczące wzmocnienie Biura Uznawalności Wykształcenia (z 9 do 23,5 etatu), należy ocenić jednoznacznie pozytywnie, zwłaszcza w kontekście pełnego wdrażania nowych obowiązków wynikających z przepisów dotyczących systemu wizowego.

W podsumowaniu, plan działania NAWA na 2026 rok potwierdza stabilność strategicznego kierunku Agencji i kontynuację kluczowych instrumentów wsparcia umiędzynarodowienia. Pozytywnie należy ocenić wzmocnienie wybranych programów dla naukowców, uruchomienie programu TOP200 im. Weigla oraz realne zwiększenie potencjału kadrowego Agencji.

Plan działania NAWA, podobnie jak w minionych latach, bardzo dobrze uwzględnia potrzeby środowiska doktoranckiego zarówno w kontekście programów dla naukowców, jak również instytucjonalnych. Wymaga odnotowania, iż w szeroki zakres oferty programowej NAWA, w których uwzględnia się aplikacje i potrzeby środowiska doktoranckiego, wyróżnia Narodową Agencję Wymiany Akademickiej na tle innych agencji finansujących badania naukowe w Polsce.

Ponadto, warto zaznaczyć, że 2026 r. będzie pierwszym pełnym rokiem realizacji zadań wynikających z tzw. „ustawy wizowej”. NAWA planuje dalsze zatrudnienie i przeszkolenie pracowników, zakończenie modernizacji SYRENA oraz uruchomienie chatbota, co ma skrócić czas odpowiedzi i udzielania informacji. Z perspektywy studenckiej jest to ważny wątek, ponieważ sprawność informacji wizowej i uznawalności jest warunkiem realnej mobilności i umiędzynarodowienia.

Jednocześnie ograniczony wzrost budżetu, spadek liczby beneficjentów oraz niewielka skala niektórych nowych inicjatyw mogą ograniczać długofalowy efekt oddziaływania NAWA.

Uchwałę otrzymuje Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Przewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

dr hab. Marcin Pałys, prof. UW